

Kampania *Drugie życie*

Wielkopolska 2020/2021
13. edycja

Cele kampanii

- promocja transplantacji
- rozpowszechnianie oświadczeń woli
- inicjowanie rozmów
o przeszczepach

Fakty

- od 2009 roku (Poznań)
- 880 szkół (oraz 32 w roku szkolnym 2020)
- 1 150 000 rozdanych oświadczeń woli
- akcja w ramach Partnerstwa dla Transplantacji
- Pierwsze w historii szkolenie online w ramach 13. edycji akcji

Organizator

**FRESENIUS
MEDICAL CARE**

- największy światowy dostawca produktów i usług dla pacjentów z przewlekłą niewydolnością nerek
- 40 lat działalności (w Polsce od 30 lat)
- placówki w 100 krajach świata
- 72 stacje dializ w Polsce
- 348 tys. pacjentów (ponad 6 tys. w Polsce)

Kampania *Drugie życie*

Dr Tomasz Prystacki

**FRESENIUS
MEDICAL CARE**

Prezes Zarządu Fresenius Medical Care Polska

Kampania *Drugie życie*

Łukasz Mikołajczyk, Wojewoda Wielkopolski

Robert Gawęł, Wielkopolski Kurator Oświaty

Szanowni Państwo,

Główny ekspert medyczny kampanii

dr hab. n. med. Maciej Głyda

- ordynator Oddziału Transplantologii i Chirurgii Ogólnej Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu
- transplantolog
- Wojewódzki Konsultant w dziedzinie Transplantologii Klinicznej w Wielkopolsce i Lubuskiem
- wspiera kampanię *Drugie życie* od 2009 roku

Kampania *Drugie życie*

Wielkopolska 2020/2021
Eksperci kampanii *Drugie życie*

Dr hab. n. med. Maciej Głyda
Konsultant Wojewódzki
w dziedzinie Transplantologii
Klinicznej

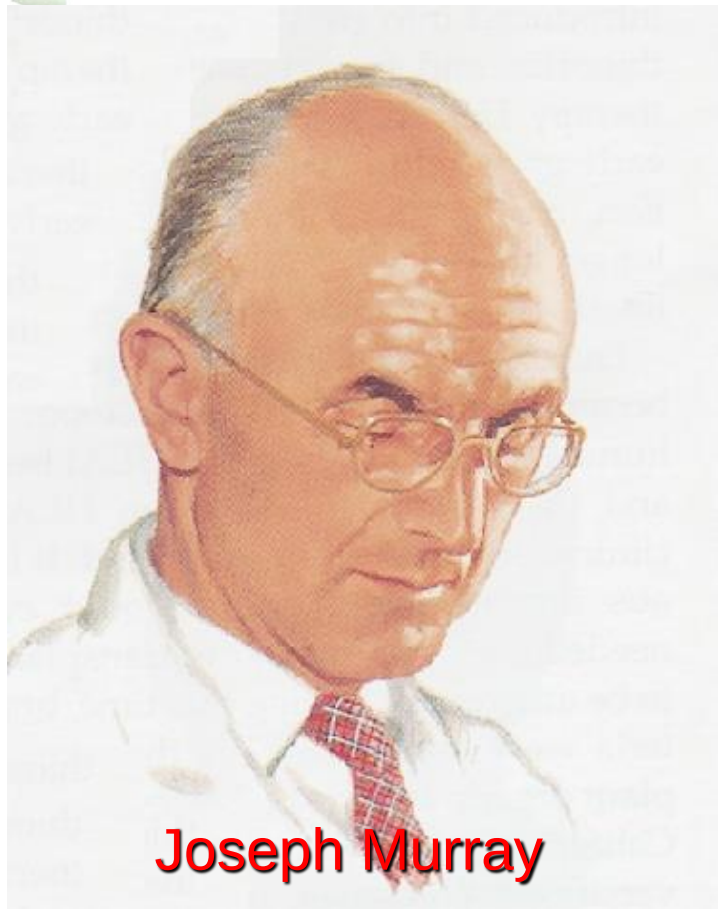
Przeszczepianie narządów unaczynionych

Czemu służy przeszczepianie narządów?

- Przeszczepianie narządów jest metodą ratowania życia osoby chorej, która potrzebuje zdrowego narządu, aby żyć.
- Metoda ta polega na wszczepieniu biorcy narządu lub tkanek pochodzących od innego człowieka.

Historia

1953 - Pierwsze udane przeszczepienie nerki między dwoma jednojajowymi bliźniętami
Peter Bend Brigham Hospital, Boston

1991 - Nagroda Nobla (wraz z J. Merrill)

Historia

26 styczeń 1966 – Pierwsza udana
transplantacja nerki w
Polsce

Biorca:
Danuta M. - 18-letnia
uczennica szkoły
pielęgniarskiej

Kiedy można pobrać narządy do przeszczepienia?

- Niektóre narządy (nerka, segment wątroby) lub tkanki (szpik kostny) można pobierać od osób żywych pod warunkiem, że dawca wyrazi na to zgodę, a jego życie nie będzie narażone na niebezpieczeństwo.
- Jednak większość narządów i tkanek do przeszczepienia pobiera się ze zwłok osób, które za życia nie wyraziły sprzeciwu na pobranie.
- Nerki, serce, płuca, wątrobę, trzustkę, jelito i rogówkę można pobrać od osoby zmarłej, kiedy zostały już wyczerpane wszystkie możliwości jej leczenia i u której stwierdzono komisyjnie śmierć mózgową.

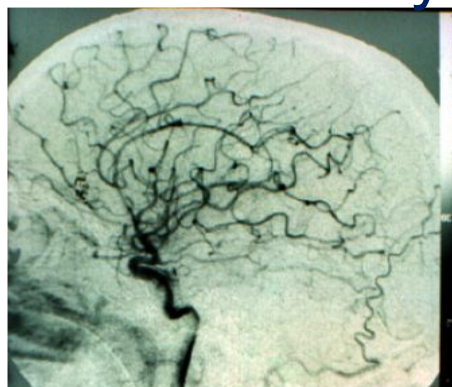
Co to jest śmierć mózgowa?

- **Prawdziwa śmierć człowieka.**
- Ustanie krążenia krwi w mózgu powoduje nieodwracalne jego uszkodzenie i chociaż przy pomocy specjalnej aparatury można pewien czas utrzymać czynność serca i oddychania, stwarzających pozory życia, wiadomo że człowiek nie żyje.
- U takich osób komisja lekarska złożona z **dwóch** lekarzy, w tym jednego specjalisty w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii oraz jednego specjalisty w dziedzinie neurologii lub neurochirurgii, po przeprowadzeniu serii badań orzeka śmierć mózgową w celu odłączenia od aparatury wentylującej zwłoki.
- Przed odłączeniem aparatury należy rozpatrzyć możliwość pobrania niektórych narządów do przeszczepienia. Pozostaje wtedy tylko kilka godzin, aby upewnić się co do woli zmarłego dotyczącej oddania tkanek i narządów po śmierci (sprawdzenie w **Centralnym Rejestrze Sprzeciwów** czy osoba ta nie zarejestrowała sprzeciwu na pobranie narządów po śmierci) i zorganizować przeszczepienie narządów.

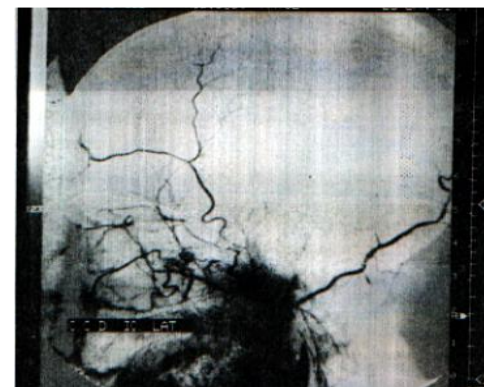
Zatrzymanie krążenia mózgowego w śmierci mózgu

Angiografia

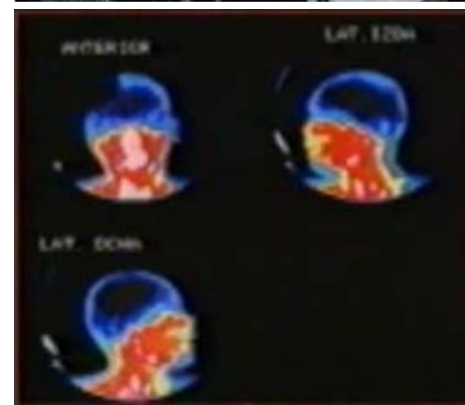
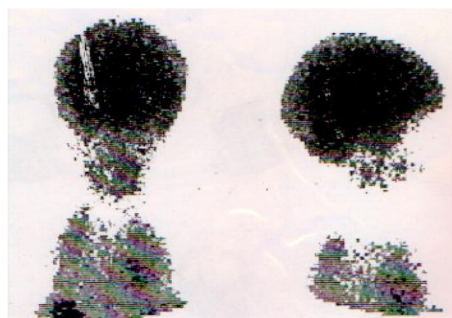
Prawidłowy

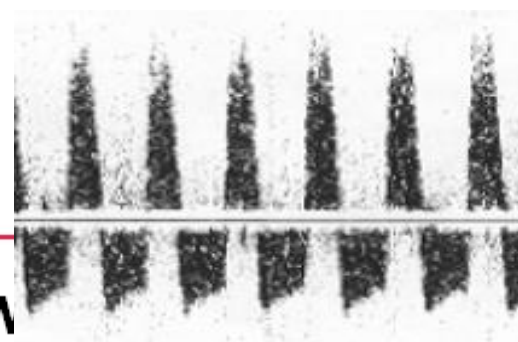
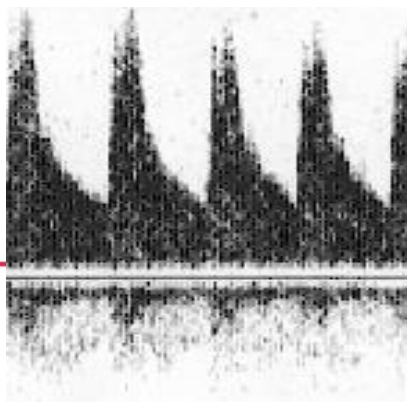
Zatrzymanie krążenia mózgowego

Scyntygrafia

Przezczaszkowy
doppler

Pozyskanie narządu

Dawca żywy

Dawca zmarły

- na bijącym sercu
- po zatrzymaniu krążenia

Argumenty za pobraniem i przeszczepieniem narządów

- 1/ Nie ma udokumentowanych transmisji SARS-CoV-2 z przetoczeniami krwi lub przeszczepionym narządem
- 2/ Transplantacje ratują życie !!!!!!!!!!!
- 3/ Redukcja liczby transplantacji doprowadzi do wzrostu zgonów na liście oczekującej
- 4/ pacjenci oczekujący na Tx należą do grupy zwiększonego ryzyka chorobowości i śmiertelności Covid -19
- 5/ Nadzieja na wprowadzenie leku hamującego replikację wirusa
- 6/ Przeszczepianie narządów od dawców anty-HBc i anty-HCV – po uzyskaniu zgody biorcy

Argumenty przeciw pobraniu i przeszczepieniu narządu

- 1/ Wirus wykryto: w stolcu, wycinkach tkanki nerkowej, jest obecny na powierzchni wielu tkanek serca, dróg żółciowych
- 2/ U biorcy po włączeniu leków immunosupresyjnych może być cięższy przebieg kliniczny
- 3/ Na dziś brak jest skutecznej terapii leczenia zakażenia Covid-19
- 4/ Nieznany jest czas koniecznej izolacji pacjenta, który może być inny przy transmisji wirusa z narządem niż przy zakażeniu drogą kropelkową
- 5/ Transmisja zakażenia od dawcy do biorcy zwiększa ryzyko zakażenia personelu medycznego
- 6/ Izolacja biorcy zwiększa istotnie zapotrzebowanie na środki ochrony osobistej

Propozycja wykorzystania narządów do zakażonych dawców SARS-Cov-2

- 1/ Dawca bezobjawowy lub z niewielkimi zakażeniami Covid-19
- 2/ Bez uszkodzeń narządowych związanych z Covid-19 (nerki, wątroba, serce)
- 3/ Biorca wątroby lub serca z dużym ryzykiem zgonu na liście oczekujących (zatrucie grzybami), biorca wyraża świadomą zgodę na transplantację narządu od zakażonego biorcy
- 4/ Instytucja (szpital) dawcy i biorcy ma pełne możliwości zapewnienia standardów zapobiegania zakażeniu
- 5/ Alokacja narządu do lokalnego biorcy (minimalizacja podróży zespołów transplantacyjnych)
- 6/ Monitorowanie stanu zdrowia biorcy (testy PCR 7,14,21,28 doba po zabiegu)
- 7/ Utworzenie rejestru biorców narządów od dawców zakażonych Covid – 19
- 8/ Modyfikacja rekomendacji wraz z nabywaną wiedzą i doświadczeniem

Zalecenia Poltransplantu

DAWCA

- 1/ Ujemny wynik testu RT-PCR (wykonanego do 72h przed pobraniem)
- 2/ ujemny wyniki TK klatki piersiowej u dawców z zachowanym krążeniem
- 3/ ocena innych czynników ryzyka związanych z zakażeniem Covid-19 np. CRP, limfopenia

BIORCA

- 1/ Wykonanie testu RT-PCR u wszystkich biorców bezpośrednio przed przeszczepieniem (wynik będzie znany po zabiegu transplantacji) ale pozwoli to wprowadzić leczenie i czynności epidemiologiczne
- 2/ wykonanie TK klatki piersiowej
- 3/ Alokacja narządu do biorcy
- 4/ Preferowanie biorcy z ROK

Zmarli dawcy narządów

Przyczyny zgonu dawców

Choroby naczyniowe mózgu	ok. 60%
Uraz czaszkowo-mózgowy	ok. 30%
Niedokrwienne uszkodzenie mózgu (zatrzymanie krążenia, zatrucie, asfiksja)	ok. 8%
Pierwotne guzy mózgu	ok. 2%

Dawcy po zatrzymaniu krążenia NHBD

Zmarli dawcy narządów

2 nerki

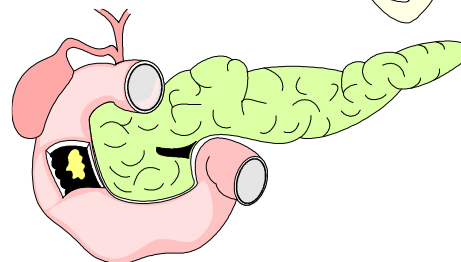
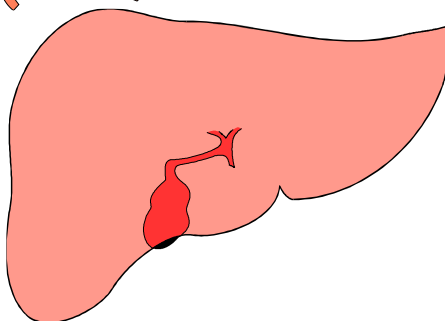
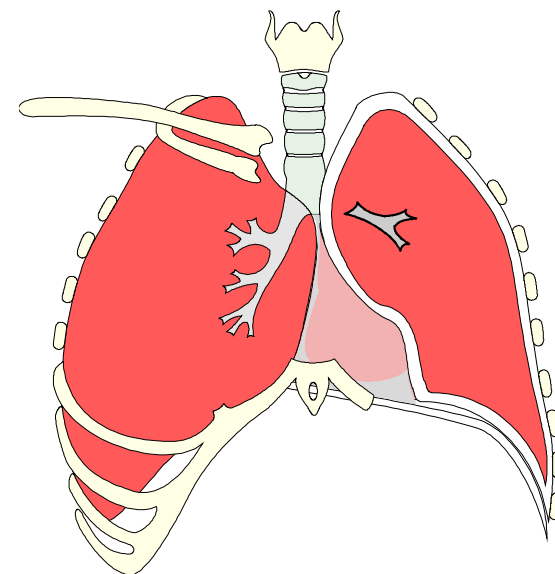
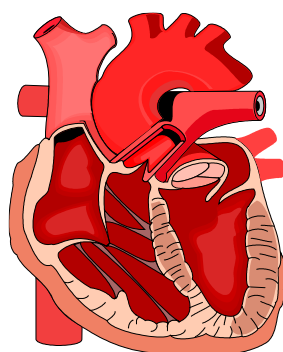
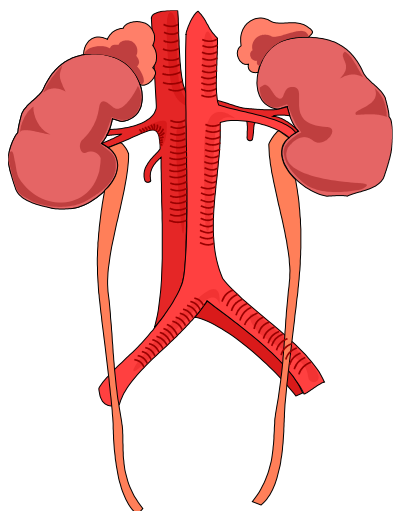
serce

trzustka

wątroba

2 płuca

jelito

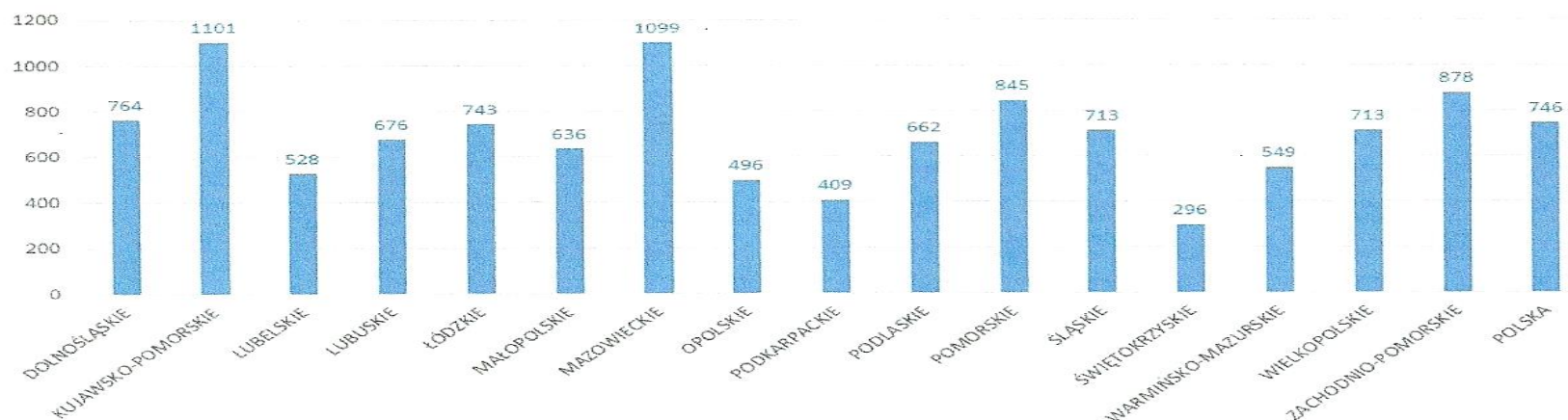

TKANKI: rogówki, powięzie, zastawki serca, kości,
naczynia

Art. 6. 1. Sprzeciw wyraża się w formie:

- 1) wpisu w centralnym rejestrze sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich;
- 2) oświadczenia pisemnego zaopatrzonego we własnoręczny podpis;
- 3) *oświadczenia ustnego złożonego w obecności co najmniej dwóch świadków, pisemnie przez nich potwierdzonego.*

Ryc. 3 Liczba zarejestrowanych sprzeciwów w przeliczeniu na milion mieszkańców województwa. Stan na dzień 31 grudnia 2014 r.

WARUNKI PRAWNE. PRYZWOLENIE NA POBRANIE NARZĄDÓW

USTAWA z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz.U. 2005.169.1411)

Art. 5. 1. Pobrania komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich w celu ich przeszczepienia można dokonać, jeżeli osoba zmarła nie wyraziła za życia sprzeciwu.

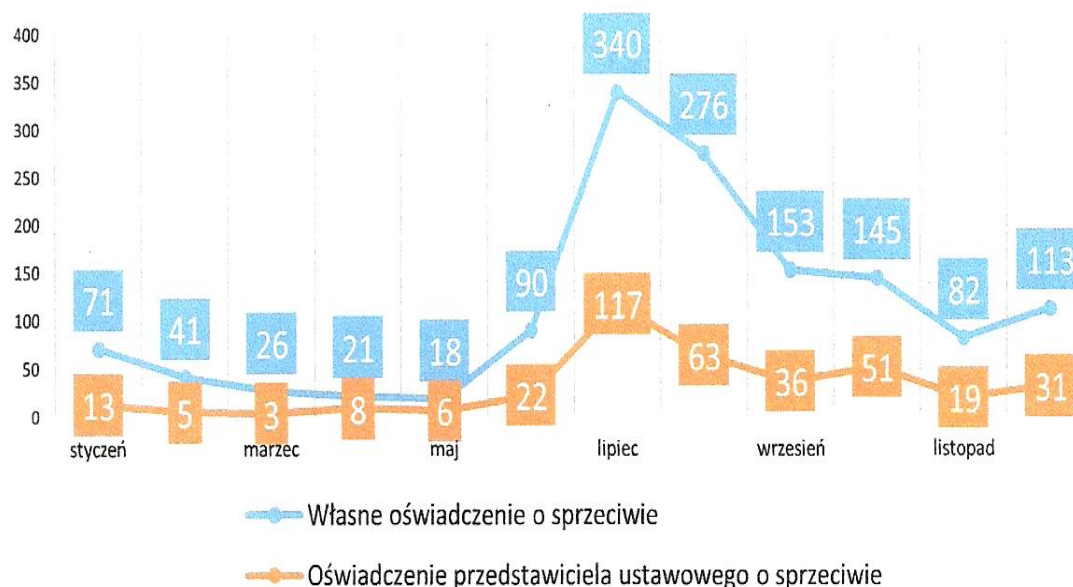
Art. 6. 1. Sprzeciw wyraża się w formie:

- 1) wpisu w centralnym rejestrze sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich;
- 2) oświadczenia pisemnego zaopatrzonego we własnoręczny podpis;
- 3) oświadczenia ustnego złożonego w obecności co najmniej dwóch świadków, pisemnie przez nich potwierdzonego.

RODZAJ ZGODY NA POBRANIE NARZĄDÓW W RÓŻNYCH KRAJACH

ZGODA DOMNIEMANA	TEORETYCZNIE ZGODA DOMNIEMANA W PRAKTYCE ZGODA WPROST	ZGODA WPROST
Finlandia Portugalia Austria Szwecja Czechy Słowacja Węgry Polska	Hiszpania Włochy Grecja Belgia Luksemburg Francja	USA Ameryka Łacińska Wielka Brytania Irlandia Dania Holandia Niemcy

CENTRALNY REJESTR SPRZECIWÓW

ROZMOWA Z RODZINĄ ZMARŁEGO

- ✗ Spełnienie autoryzacji pobrania – dokument o sprzeciwie
- ✗ Rolą rodziny nie jest podjęcie decyzji za zmarłego
- Przyjmuje się, że krewni wypowiedzą się w jego imieniu zgodnie z jego wolą.

FORMULARZ ZGŁOSZENIA SPRZECIWU

ZGŁOSZENIE

Ważny o wpis w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów, to wyrażenie sprzeciwu na pobranie po śmierci komórek, tkanek i narządów.¹

Ważny o skrócenie wpisu sprzeciwu w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów na pobranie po śmierci, tkanek i narządów.²

A. DANE OSOBY, KTÓREJ ZGŁOSZENIE DOTYCZY**

1. Numer ewidencyjny PESEL

2. Nazwisko

3. Płeć

4. Data urodzenia

5. Data i miejsce zamieszkania

B. ADRES ZAMIESZKANIA OSOBY, KTÓREJ ZGŁOSZENIE DOTYCZY

6. Kod pocztowy

7. Miasto

8. Poczta

9. Ulica

10. Nr domu

11. Nr lokalu

C. ADRES DO KORESPONDENCJI**
(niepobliż, gdy jest inny niż adres zamieszkania)

12. Kod pocztowy

13. Miasto

14. Poczta

15. Ulica

16. Nr domu

17. Nr lokalu

D. DANE PRZEDSTAWICIELA USTANOWIONEGO**

18. Numer ewidencyjny PESEL

19. Nazwisko

20. Płeć

21. Data urodzenia

22. Data i miejsce zamieszkania

** jeżeli sprzeciw zgłoszony jest przez osobę niepełnoletnią lub osobę, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych w postaciach „A” i „B” wpisuje się dane tej osoby, a w postach „C” i „D” dane osoby będącej jej przedstawicielem ustawowym, w takim przypadku podpis będzie przedstawicielem ustawowym.

Ja, niniejszym oświadczam, że jestem świadomy fakcie, iż wyrażenie sprzeciwu (cofnięcie sprzeciwu) w powyższej formie będzie skutkowało od daty wpisu (cofnięcia wpisu) w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów. Data ta będzie uwidoczniona na otrzymanym przez mnie zawiadomieniu określonym w § 2 ust. 3 i w § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu prowadzenia centralnego rejestru sprzeciwów oraz sposobu ustalania intencji wpisu w tym rejestrze. (Dz.U.06.228.11350).

Wpisuję, data i podpis osoby składającej zgłoszenie**

Wypełnia Instytut Organizacji:

- * numer sprawy _____
- * data rejestracji w systemie _____
- * aktywność strażnicza _____
- * podpis operatora CRS _____

Sposób rejestracji sprzeciwu (cofnięcia sprzeciwu)

Oświadczenie woli

Nie zabieraj swych organów do nieba, tam wiedzą, że one potrzebne są tylko tutaj...

www.przeszczep.pl

Stowarzyszenie "Życie po przeszczepie"

Oświadczenie woli

www.przeszczep.pl

Czy istnieje granica wieku, której nie można przekroczyć, by zostać dawcą narządów?

***Liczy się wiek
biologiczny,
a nie metryka.***

LifePort® Kidney Transporter

Pompa do perfuzji nerki

Bezpieczny czas przechowywania

➤ **Nerki**

- **hipotermia prosta (HP)** - najlepiej do 24 godzin
- **Ciągła pulsacyjna perfuzja w hipotermii (CPPH)** - nie dłużej niż 48 godzin

➤ **Wątroba:** 8 - 12 godzin (nie dłużej niż 18)

➤ **Trzustka:** 6 - 12 godzin

➤ **Serce:** 6 - 8 godzin

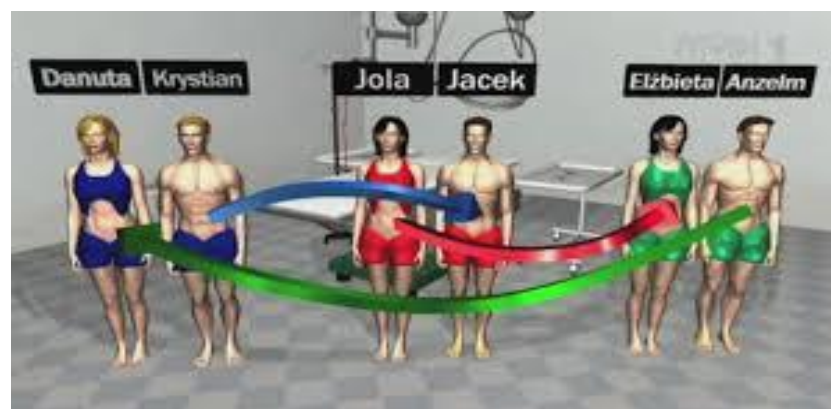
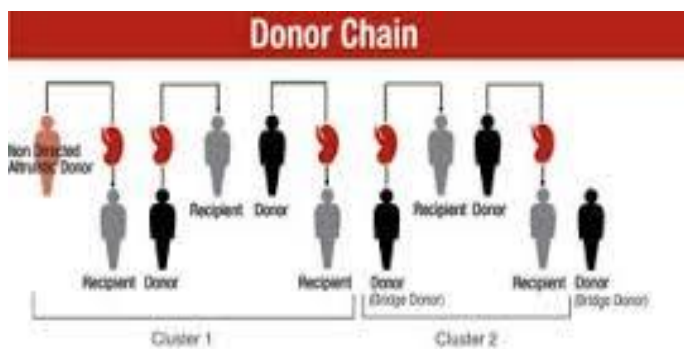
Czas przechowywania mierzy się od zaklemowania serca do momentu „puszczenia” zacisków naczyniowych w trakcie przeszczepienia - CIT (cold ischemia time)

Warunki powodzenia przeszczepu:

- Zgodność tkankowa
- Właściwy dobór dawcy i biorcy
- Odpowiednie leczenie immunosupresyjne
- Umiejętność rozpoznania i leczenia procesu odrzucania narządu przez organizm biorcy
- Zapobieganie powikłaniom i ich leczenie

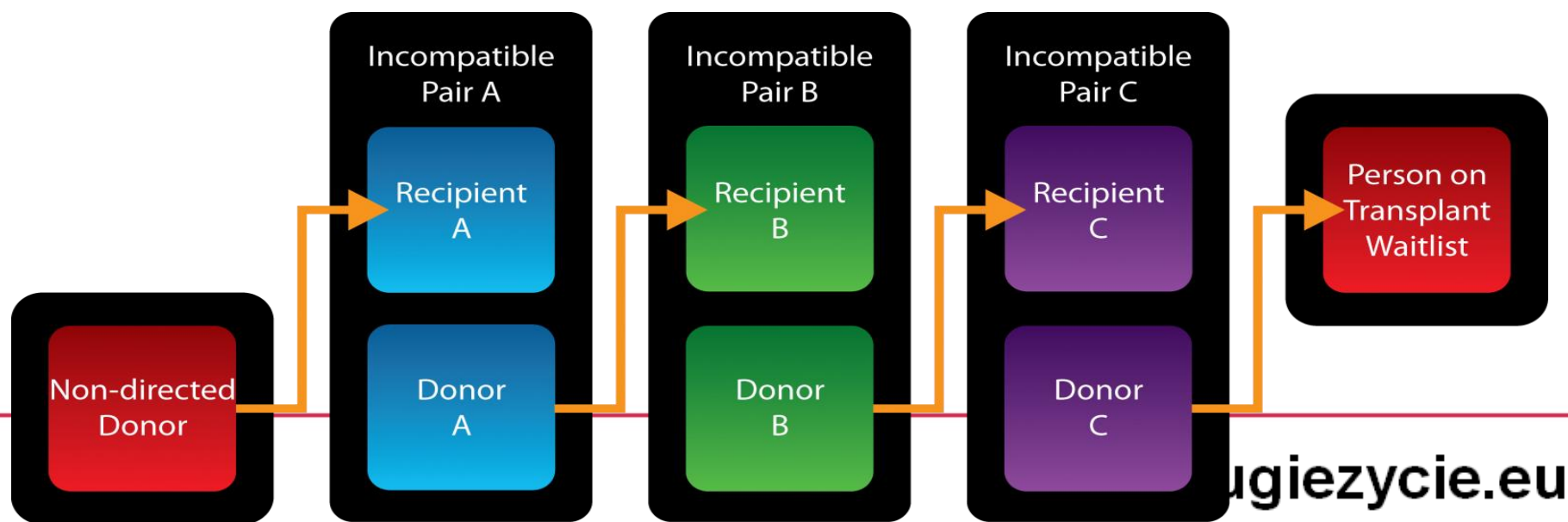
Krzyżowy, łańcuchowy przeszczep nerek to metoda transplantacji, która polega na tym, że dwie obce sobie pary wymieniają się nerkami.

- Krzyżowy przeszczep nerek jest nadzieją dla chorych, którzy nie mają żadnej spokrewnionej osoby, która mogłaby oddać im nerkę, a dodatkowo nie można znaleźć zmarłego dawcy.
- Na czym polega przeszczep krzyżowy?
- Jakie są zalety tej metody transplantacji?

Krzyżowy przeszczep nerek - na czym polega?

- Chory otrzymuje nerkę zwykle od kogoś z najbliższej rodziny. Jednak zdarza się, że między dawcą i biorcą, mimo pokrewieństwa, nie ma zgodności genetycznej - inna jest grupa krwi lub grupa krwi jest kompatybilna, ale tzw. próba krzyżowa jest pozytywna, tzn. biorca wytwarza przeciwciała przeciwko tkankom dawcy, co mogłoby doprowadzić do odrzucenia przeszczepu.
- Wówczas taka para trafia do bazy danych i czeka, aż znajdzie się para z podobnym problemem. Jeśli po badaniach okaże się, że pomiędzy dwiema obcymi sobie parami jest zgodność antygenowa, można dokonać przeszczepu "na krzyż", tzn. chory z pierwszej pary otrzymuje nerkę dawcy z drugiej pary, który, mimo że jest dla chorego kimś obcym, okazał się jego "bliźniakiem genetycznym". W zamian za to nerka dawcy z pierwszej pary trafia do nieznanego biorcy z drugiej pary.
- Warto wiedzieć, że przeszczep nerek może obejmować nie tylko dwie, lecz także trzy, cztery, a nawet sześć obcych sobie par. Wówczas mowa o **przeszczepie łańcuchowym**.

Czy w Polsce istnieje ryzyko handlu narządami ?

- Aby uniknąć takiego ryzyka, obowiązujące przepisy przewidują, że pobranie narządu i jego przeszczepienie może mieć miejsce jedynie w upoważnionych ośrodkach medycznych.
- Przeszczepianie jest skomplikowaną procedurą, angażującą tak wielu wysokiej klasy specjalistów, że pokątne przeszczepianie narządów jest praktycznie niemożliwe.
- Pobrane narządy rozdzielane są zgodnie z kryteriami medycznymi. Ich losy, od pobrania aż do przeszczepienia znajdują się pod kontrolą upoważnionych ośrodków.
- Ustawa Transplantacyjna penalizuje wszelkie próby komercjalizacji przeszczepienia narządów w Polsce.

OŚWIADCZENIE WOLI

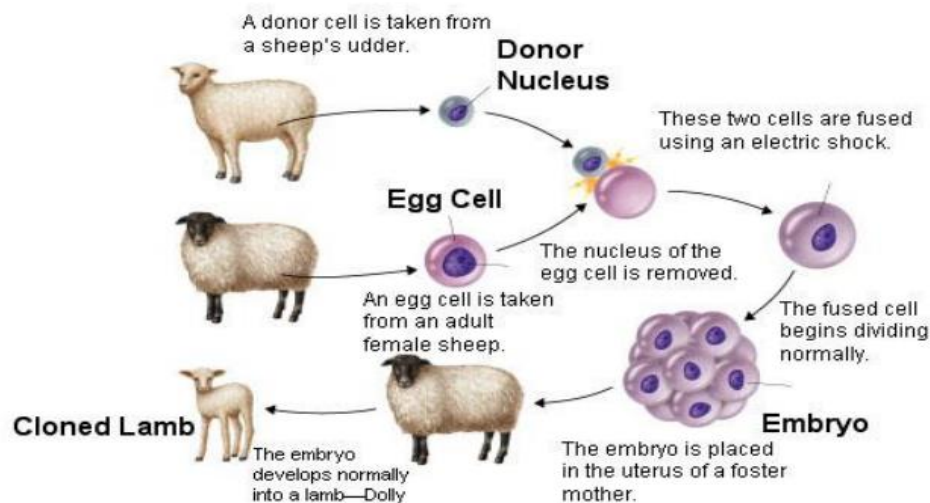

CENTRUM ORGANIZACYJNO - KOORDYNACYJNE DS. TRANSPLANTACJI
POLTRANSPLANT
e-mail: ow@transplantacja.info
www.poltransplant.org.pl

Oświadczenie woli ma charakter informacyjny i nie narusza ustawy z dnia 1 lipca 2005
o Pobieraniu i Przeszczepianiu Komórek, Tkanek i Narządów
Dz. U. Nr 169, poz. 1411

Klonowanie

Owca Dolly – owca domowa, pierwsze zwierzę sklonowane z komórek somatycznych dorosłego osobnika metodą transferu jąder komórkowych.

Jak powstała owca Dolly?

5

Powody klonowania

- nadzieje na otrzymanie naturalnych implantów (np. skóry) i organów do przeszczepu, które, dzięki temu, że będą identyczne genetycznie z tkankami chorego, nie będą odrzucane przez [system immunologiczny](#);
- prowadzenie badań nad biochemicznym mechanizmem starzenia i możliwościami cofania lub zatrzymywania tego procesu;
- rozwijanie technik [sztucznego zapłodnienia](#) – umożliwiające urodzenie dziecka, które posiada geny przynajmniej jednego z rodziców;
- możliwość ponownego urodzenia noworodków, które są zdrowe genetycznie, ale zostały nieodwracalnie uszkodzone na skutek ciężkiego przebiegu [ciąży](#) lub [porodu](#)

The News

Amplified

www.amplified.org

Amplified.org

Amplified

Business Finance Lifestyle Travel Sport Weather

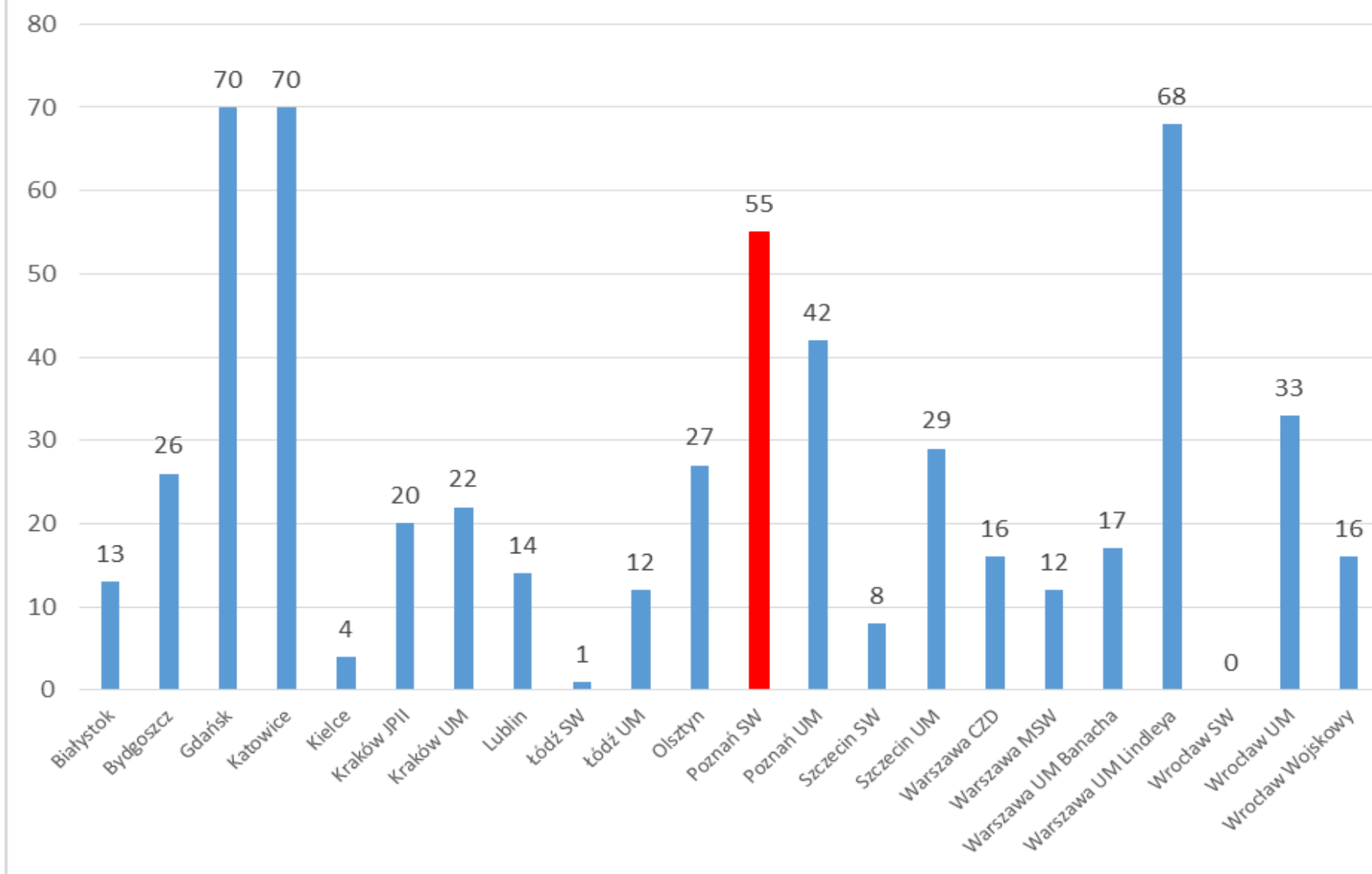
Amplified

Przyszłość transplantacji organów zapowiada się doskonale.

Chińczycy wydrukowali w 3D zdrową... nerkę
Minęły już dwa lata odkąd Anthony Atala wydrukował nerkę podczas konferencji TED.
Od tego czasu naukowcy starają się w taki sposób udoskonalić tę technologię, by kiedyś możliwe było produkowanie organów np. z własnych komórek macierzystych i zastępowanie nimi chorych narządów.

Razem Tx 1.01-24.09.2020 - od dawców zmarłych

ks. dr Adam Sikora

Zakład Teologii Moralnej,
Duchowości i Katolickiej
Nauki Społecznej
Wydziału Teologicznego
UAM

**Transplantacja
w doktrynie
Kościoła katolickiego
i innych
wielkich religii świata**

Co ma religia do transplantacji?

**To nie jest
pytanie
prowokujące
odpowiedź
w stylu.....**

Czarna mafia rządzi...

Ciemnogród...

Księża na Księżyc...

Już poważnie

**Jakie elementy
doktryny religijnej
mogą mieć
znaczenie dla
transplantacji?**

Pochodzenie człowieka...
Życie...
Relacje międzyosobowe...
Ciało...
Choroba i cierpienie...
Śmierć...
Co po śmierci...

**W sytuacji wątpliwości
odwołanie się do jakiegoś
autorytetu...**

**Te tematy w każdej religii mają
swoje miejsce i są pojmowane
na różne sposoby...**

Różne – nie znaczy przeciwne

Trudność z ustaleniem faktycznej doktryny poszczególnych religii odnośnie jakiegoś problemu.

Niewiele religii ma jakiś „centralny” urząd nauczycielski, który czuwa nad doktryną – jak jest to np. w Kościele Katolickim.

Poglądy poszczególnych „autorytetów” reprezentujących daną religię mogą się różnić.

Mimo tego można mówić o pewnym dominującym sposobie ujmowania sprawy. I tak....

Buddyzm

Budda (V w. p.n.e.)

Brak kontaktu z osobowym bogiem.

Największą wartością jest całkowite wyzwolenie z cierpienia w nirwanie.

Samodoskonalenie sprzyja osiągnięciu coraz wyższego bytu w kolejnych wcieleniach.

Nie ma formalnej struktury instytucjonalnej, a więc i „doktryny”.

Z religijnego punktu widzenia nie wysuwa żadnych zasadniczych zarzutów co do transplantacji organów czy transfuzji krwi, a nawet określa to jako "akt heroizmu".

Buddyści wierzą, że decyzja o oddaniu narządów/tkanek po śmierci jest indywidualną sprawą każdego. Jest aktem miłosierdzia o najwyższej wartości.

Hinduizm

Jest to właściwie zespół bliskich sobie systemów religijnych i filozoficznych, który rozwijał się od V w. p.n.e. Znaczące są miłość Boga i moralna jakość życia (w systemie kastowym).

Nie ma zakazów religijnych zabraniających oddawania narządów po śmierci.

Jest to indywidualna decyzja.

Religia nie mówi nic, co wskazywałoby na zakaz korzystania z ciała ludzkiego za życia czy po śmierci, dla zmniejszenia cierpienia innych ludzi.

Islam

**Religia monoteistyczna (900 mln wyznawców),
której twórcą jest Mahomet (570-632). Święta
księga – Koran.**

**Szereg przepisów prawno-moralnych.
Wiara w życie wieczne – raj.**

**Religia Islamu uważa za podstawę
ochronę ludzkiego życia.
Większość uczonych islamskich
przynależnych do różnych szkół prawa
koranicznego stwierdza fakt, że życie
jest dobrem najwyższym i zezwala na
pobranie narządów, co przyczyni się do
szlachetnego końca....**

Współczesne muzułmańskie stanowisko sunnickich szkół prawnych wobec transplantacji narządów jest ogólnie pozytywne, z zastrzeżeniami:

- przeszczep nie może "sprzeciwiać się ludzkiej godności muzułmanina"
- dopuszczalny jest tylko, gdy jest jedyną możliwą formą pomocy
- oddanie organu musi być dobrowolne (również po śmierci, pobranie organów warunkuje wcześniejsza zgoda)
- handel organami ludzkimi jest sprzeczny z godnością człowieka
- można przyjmować organy od nie-muzułmanów, ale nie od ludzi skazanych na śmierć.

Szyici zakazują pobierania organów od zmarłych muzułmanów, chyba że jest to konieczne dla ratowania życia innego muzułmanina.

Judaizm

**Abraham, Mojżesz, Biblia, prawodawstwo,
szkoły rabinistyczne.**

Wszystkie nurty Judaizmu wspierają i zachęcają do dawstwa narządów.

W 1991 roku Rada Rabinów Amerykańskich wydała oświadczenie, w którym wspiera decyzję o przekazaniu narządów do przeszczepienia.

Przewodniczący Komisji Bioetycznej Amerykańskiego Kongresu Żydów w swoim oświadczeniu stwierdza: „..jeśli zachodzi okoliczność oddania narządów do ratowania zagrożonego życia, jest to nakazem. Podstawową zasadą etyczną Żydów jest – „życie ludzkie jest wartością najwyższą...”

Świadkowie Jehowy

„Badacze Pisma Świętego” (XIX w.)

**Na podstawie Stowarzyszenia Strażnica,
Świadkowie Jehowy uważają sprawę dawstwa
narządów jako indywidualny wybór. Zakłada
się, że Świadkowie Jehowy są przeciwni
oddawaniu narządów do transplantacji,
poprzez głoszony sprzeciw na transfuzje krwi.
W rzeczywistości oznacza to tyle, że cała krew
musi zostać wypłukana z narządów i tkanek
przed dokonaniem transplantacji. (???)**

Chrześcijaństwo

**Różne odłamy chrześcijaństwa
W wielu z nich brak oficjalnej
doktryny.**

Najważniejsze to:

Kościół Ewangelicko-Augsburski

W 1984 r. Amerykański Kościół Ewangelicko-Augsburski wydał oświadczenie określające dawstwo narządów jako „wsparcie dla idei humanitaryzmu w społeczeństwie”. Jest wyrazem najwyższej miłości dla bliźniego.

Wzywa wyznawców do rozważenia oddania narządów, rozmowy w gronie rodzinnym oraz zachowania prawnych wymogów w tym względzie, to znaczy wypełnienia oświadczenia woli lub zgłoszenia sprzeciwu do rejestru.

Kościół Ewangelicko-Methodystyczny

"Pragniemy wyrazić pogląd, że przeszczepianie i darowanie narządów ciała jest działaniem charytatywnym, czynem miłości agape, aktem samoofiarowania. Dostrzegamy życiodajne korzyści płynące z ofiarowania własnych narządów i innych tkanek. Zachęcamy więc wszystkich ludzi wiary do ofiarowania swych narządów i tkanek jako wyrazu miłości i służby dla dobra ludzi, którzy znaleźli się w potrzebie. Nalegamy, aby działało się to w atmosferze szacunku dla zmarłego czy też żyjącego ofiarodawcy, dla dobra biorcy oraz w zgodzie z regulacjami prawnymi w celu zapobieżenia nadużyciom wobec dawców i ich rodzin".
W Polsce wydano jakiś czas temu oświadczenie o przeszczepach – zasadniczo pozytywne, z wyjątkiem przeszczepów odzwierzęcych.

Prawosławie

Wśród wyznawców prawosławia w Polsce przeszczepy to temat debaty.

**W tym opracowaniu posłużymy się słowami
Wielebnego dra Milтона Efthimiou, Dyrektora Kościoła
i Społeczności Prawosławnej w Ameryce Północnej i
Południowej:**

**"Kościół prawosławny nie sprzeciwia się oddaniu
narządów i tkanek po śmierci, jeśli są wykorzystane do
poprawy życia ludzkiego, dla transplantacji czy
eksperymentu medycznego, mającego służyć poprawie
skuteczności leczenia lub zapobieganiu chorobom."**

Katolicyzm

Zainteresowanie transplantacjami od samego początku pojawienia się prób przeszczepów. Już w latach 20 XX w. – pierwsze próby przeszczepu rogówki.

W moralnym uzasadnieniu odwołano się do „zasady całościowości” – można poświęcić część dla ratowania całości.

Jednak przy przenoszeniu narządów z jednej osoby na drugą trzeba było tę zasadę interpretować „społecznie”.

„Przeszczep narządów jest moralnie nie do przyjęcia, jeśli dawca lub osoby uprawnione nie udzieliły na niego wyraźnej zgody. Jest on natomiast zgodny z prawem moralnym i może zasługiwać na uznanie, jeśli zagrożenia i ryzyko fizyczne i psychiczne ponoszone przez dawcę są proporcjonalne do pożądanego dobra u biorcy. Jest rzeczą moralnie niedopuszczalną bezpośrednio powodowanie trwałego kalectwa lub śmierci jednej istoty ludzkiej, nawet gdyby to miało przedłużyć życie innych osób.” (KKK 2296)

„Z pojawieniem się przeszczepów narządów, zapoczątkowanych przez transfuzje krwi, człowiek znalazł sposób ofiarowania części siebie, swojej krwi i swojego ciała, by inni mogli nadal żyć. Dzięki nauce i formacji zawodowej oraz poświęceniu lekarzy i pracowników służby zdrowia pojawiają się nowe i wspaniałe wyzwania. Jesteśmy wezwani, by miłować naszego bliźniego na nowe sposoby; mówiąc językiem ewangelicznym, miłować `aż do końca` (J 13,1), nawet jeśli w pewnych granicach, które nie mogą być przekroczone, granicach postawionych przez samą naturę ludzką” (Jan Paweł II, Przemówienie do uczestników kongresu nt. transplantologii , Rzym, 20.06.1990)

Szczegółowe zasady w myśli katolickiej

1. Biorca

- Stan konieczności (nieskuteczność innych terapeutycznych).
- Wolność decyzji – na „tak” i na „nie”.

2. Dawca żywy

- Tkanka regenerująca się (krew, szpik)
- Narząd „regenerujący się” (płąt wątroby)
- Narząd parzysty (nerka)
- Decyzja absolutnie wolna i świadoma
- Darmowość

3. Dawca zmarły

- **Stwierdzenie śmierci – „śmierć mózgowa”**
- **Możliwość pobrania wielu narządów – w tym pojedynczych (np. serce)**
- **Zgoda**
 - **„domniemana” – przy braku zadeklarowanego sprzeciwu zakłada się, że człowiek zmarły zgadzał się na pobranie narządów (świadomość społeczna)**
 - **„pozytywna” – deklaracja zgody za życia – w tym przypadku bardziej jednoznaczny jest wymiar daru dla drugiego; z pewnością przy takiej deklaracji mniejsze są wątpliwości rodziny**

Narządy „wyłączone”

- Narządy rozrodcze
- Mózg (problem przeszczepu komórek układu mózgowo-rdzeniowego pochodzących z płodów abortowanych)

Narządy odzwierzęce

- Tak (z wyłączeniem wyżej wymienionych)
 - Problem medyczny - np. tzw. „retrowirusów”

Protezowanie

- Tak

Sonia Kwiatkowska

Komarnicka Korpalski Kancelaria
Prawna

Prawne aspekty przeszczepiania narządów

Podstawa prawna

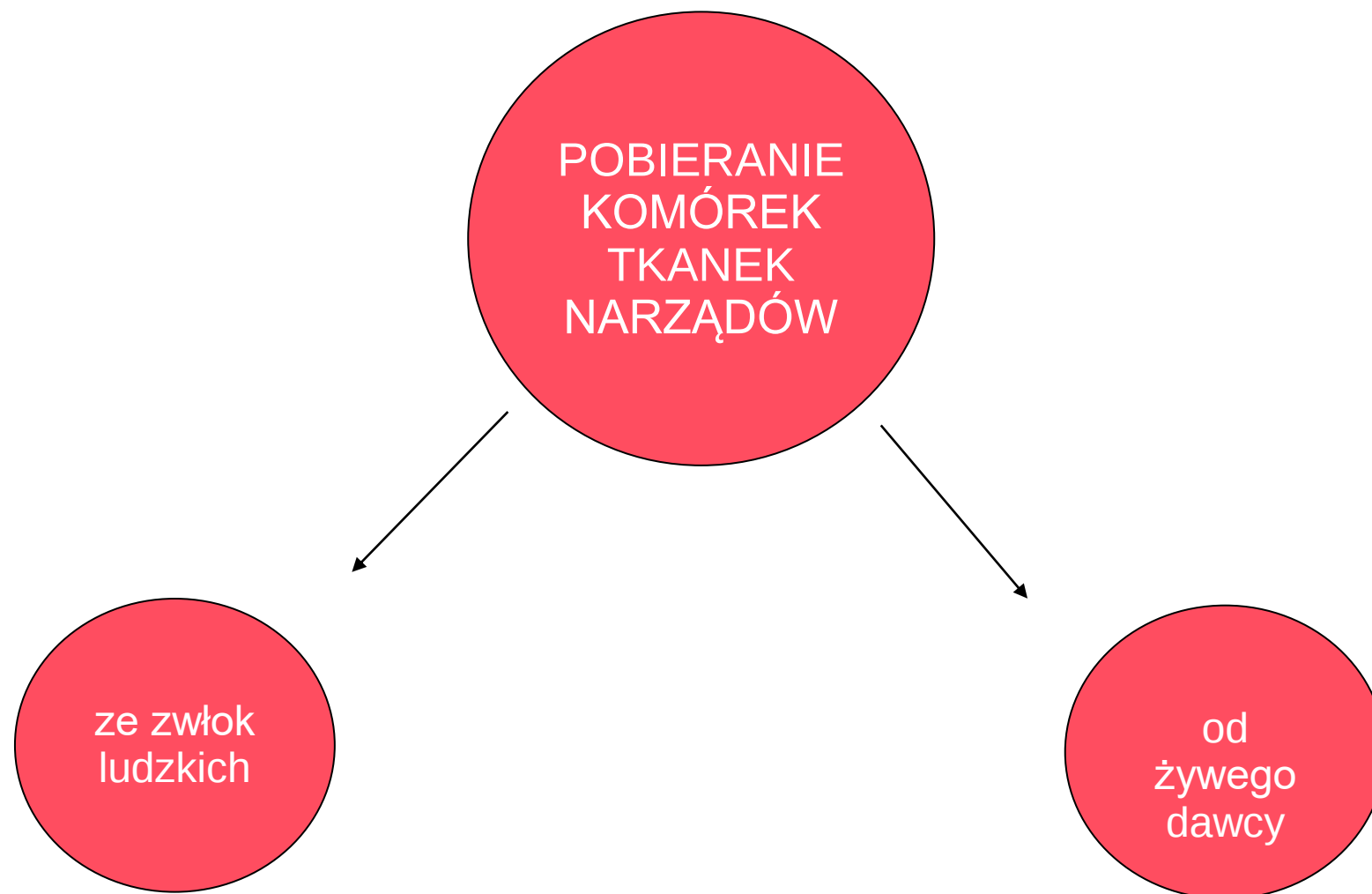
Ustawa z 1 lipca 2005 roku
o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu
komórek, tkanek i narządów
(Dz.U. z 2019, poz. 1405),
dalej: „Ustawa”

Definicje legalne – art. 2 Ustawy

- **pobieranie** – czynności, w wyniku których komórki, tkanki lub narządy są pozyskiwane w celach diagnostycznych, leczniczych, naukowych lub dydaktycznych;
- **przechowywanie**– utrzymywanie komórek, tkanek lub narządów we właściwych i odpowiednio kontrolowanych warunkach do chwili ich przeszczepienia lub zastosowania u ludzi;
- **przeszczepienie**– proces mający na celu przywrócenie niektórych funkcji ciała ludzkiego przez przeniesienie komórki, tkanki lub narządu od dawcy do ciała biorcy;

Kampania „Drugie życie”

- **komórka** – pojedyncza komórka lub grupa komórek niepowiązanych ze sobą substancją międzykomórkową;
- **tkanka** – każdy element składowy organizmu ludzkiego utworzony przez komórki;
- **narząd** – wyodrębniona i istotna część organizmu ludzkiego, zbudowana z różnych tkanek, zdolna do utrzymywania swojej struktury, ukrwienia i możliwości pełnienia autonomicznych funkcji fizjologicznych; przez narząd rozumie się również część narządu, jeżeli może być ona wykorzystana w organizmie ludzkim w tym samym celu co cały narząd;

I. Pobieranie komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich, tzw. transplantacja ex mortuo

Komórki, tkanki i narządy mogą być pobierane ze zwłok ludzkich po stwierdzeniu zgonu w celach diagnostycznych, leczniczych, naukowych i dydaktycznych.

Pobrania komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich w celu ich przeszczepienia lub pobrania komórek lub tkanek w celu ich zastosowania u ludzi można dokonać, jeżeli :

- osoba zmarła nie wyraziła za życia **sprzeciwu**,
- w przypadku małoletniego lub innej osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, sprzeciw może wyrazić za ich życia przedstawiciel ustawowy,
- w przypadku małoletniego powyżej lat szesnastu sprzeciw może wyrazić również ten małoletni.

Zgoda domniemana

W polskim prawie funkcjonuje **zasada zgody domniemanej**, co oznacza, że osoba, która nie wyraziła obiekcji w Centralnym Rejestrze Sprzeciwów zgadza się na pośmiertne pobranie narządów do transplantacji.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Ustawy sprzeciw wyraża się w formie:

- wpisu w centralnym rejestrze sprzeciwów na pobranie komórek, tkanek i narządów ze zwłok ludzkich;
- oświadczenia pisemnego zaopatrzonego we własnoręczny podpis;
- oświadczenia ustnego złożonego w obecności co najmniej dwóch świadków, pisemnie przez nich potwierdzonego.

Przepis ten stosuje się również do sprzeciwu wyrażanego przez przedstawiciela ustawowego.

Sprzeciw może być cofnięty w każdym czasie w formach, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy.

Jeśli zmarły nie wyraził sprzeciwu w CRS, lekarze **nie mają obowiązku** pytać rodziny zmarłego o zgodę na pobranie narządów.

Centralny Rejestr Sprzeciwów

Każdy człowiek ma **prawo nie wyrazić zgody** na pobranie narządów do przeszczepu po śmierci.

Centralny Rejestr Sprzeciwów (CRS) to **baza danych** zawierająca deklaracje osób, które nie wyraziły zgody na przeszczepienie narządów. Lekarz przed pobraniem narządów od zmarłego ma obowiązek sprawdzić, czy dana osoba nie złożyła za życia sprzeciwu.

CRS prowadzi Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji „**Poltransplant**”, czyli organizacja, która nadzoruje pobieranie i przeszczepianie narządów w Polsce.

Art. 33

Kodeksu Etyki Lekarskiej

Lekarz może pobierać komórki, tkanki i narządy ze zwłok w celu ich przeszczepienia, o ile zmarły nie wyraził za życia sprzeciwu.

Wola zmarłego

Wola zmarłego powinna być **bezwzględnie** szanowana i jest **chroniona prawem**.

Należy pamiętać, by o swojej decyzji **poinformować bliskich**.

II. Pobieranie komórek, tkanek lub narządów od żywych dawców, tzw. transplantacja ex vivo

Polskie prawo dopuszcza przeszczep narządu od **dawcy żywego**. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 53) Ustawy, żywy dawca to osoba, od której pobierane są komórki, tkanki lub narządy.

Kampania „Drugie życie”

Komórki, tkanki lub narządy w celu przeszczepienia lub komórki lub tkanki w celu zastosowania u innej osoby mogą być pobierane od żywego dawcy, przy zachowaniu następujących warunków:

- pobranie następuje na rzecz krewnego w linii prostej, rodzeństwa, osoby przysposobionej lub małżonka (na rzecz innej osoby, jeżeli uzasadniają to szczególne względy osobiste – za zgodą sądu);
- zasadność i celowość pobrania i przeszczepienia komórek, tkanek lub narządów lub zastosowania u ludzi komórek lub tkanek od określonego dawcy ustalają lekarze pobierający i przeszczepiający lub stosujący je u znanego biorcy na podstawie aktualnego stanu wiedzy medycznej;

Kampania „Drugie życie”

- pobranie zostało **poprzedzone niezbędnymi badaniami lekarskimi** ustalającymi, czy ryzyko zabiegu nie wykracza poza przewidywane granice dopuszczalne dla tego rodzaju zabiegów i nie upośledzi w istotny sposób stanu zdrowia dawcy;
- kandydat na dawcę został przed wyrażeniem zgody **szczegółowo, pisemnie poinformowany o rodzaju zabiegu, ryzyku związanym z tym zabiegiem i o dających się przewidzieć następstwach dla jego stanu zdrowia w przyszłości** przez lekarza wykonującego zabieg oraz przez innego lekarza niebiorącego bezpośredniego udziału w pobieraniu i przeszczepieniu komórek, tkanek lub narządów lub zastosowaniu u ludzi komórek lub tkanek;
- kandydat na dawcę ma **pełną zdolność do czynności prawnych i wyraził dobrowolnie przed lekarzem pisemną zgodę** na pobranie narządów w celu ich przeszczepienia określonemu biorcy;

Kampania „Drugie życie”

- kandydat na dawcę został przed wyrażeniem zgody **uprzedzony o skutkach dla biorcy wynikających z wycofania zgody** na pobranie komórek, tkanek lub narządów, związanych z ostatnią fazą przygotowania biorcy do dokonania ich przeszczepienia lub zastosowania u ludzi;
- kandydat na biorcę został poinformowany o ryzyku związanym z zabiegiem pobrania komórek, tkanek lub narządu oraz o możliwych następstwach pobrania dla stanu zdrowia dawcy, a także wyraził zgodę na przyjęcie komórek, tkanek lub narządu od tego dawcy; wymóg wyrażenia zgody na przyjęcie przeszczepu od określonego dawcy nie dotyczy szpiku lub innych regenerujących się komórek i tkanek.

Transplantacja ex vivo – art. 13 Ustawy

1. Pobranie komórek, tkanek lub narządu od żywego dawcy na rzecz osoby nie będącej krewnym w linii prostej, rodzeństwem, osobą przysposobioną lub małżonkiem, wymaga zgody sądu rejonowego po wysłuchaniu wnioskodawcy oraz po zapoznaniu się z opinią Komisji Etycznej Krajowej Rady Transplantacyjnej.

Procedura ta ma zapewnić działanie z **pobudek wyłącznie altruistycznych** i wyeliminować decyzje oparte na przymusie.

Art. 36

Kodeksu Etyki Lekarskiej

Pobieranie komórek, tkanek lub narządów od żyjącego dawcy dla celów transplantacji może być dokonane tylko od dorosłego za jego pisemną zgodą, w warunkach pełnej dobrowolności, po uprzednim poinformowaniu go o wszelkich możliwych następstwach związanych z tym zabiegiem. Pobranie od żyjącego dawcy narządu niezbędnego do życia jest niedopuszczalne.

Dawstwo komórek, tkanek i narządów jest
NIEODPŁATNE.

Art. 3 Ustawy

1. Za pobrane od dawcy komórki, tkanki lub narządy **nie można żądać ani przyjmować zapłaty, innej korzyści majątkowej lub innej korzyści osobistej.**
2. Zwrot kosztów pobrania, przechowywania, przetwarzania, sterylizacji, dystrybucji i przeszczepiania komórek, tkanek lub narządów i zastosowania u ludzi komórek lub tkanek pobranych od dawcy nie jest zapłatą i nie stanowi korzyści majątkowej lub osobistej w rozumieniu ust. 1.

Art. 35

Kodeksu Etyki Lekarskiej

Lekarz nie może otrzymywać korzyści majątkowej lub osobistej za pobierane lub przeszczepiane komórki, tkanki i narządy.

**Przepisy karne w ustawie o
pobieraniu,
przechowywaniu i
przeszczepianiu komórek,
tkanek i narządów**

Kampania „Drugie życie”

Art. 43 Ustawy

Kto rozpowszechnia ogłoszenia o odpłatnym zbyciu, nabyciu lub o pośredniczeniu w odpłatnym zbyciu lub nabyciu komórki, tkanki lub narządu,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 44 Ustawy

1. Kto, w celu uzyskania korzyści majątkowej lub osobistej, nabywa, zbywa, pośredniczy w nabyciu lub zbyciu komórki, tkanki lub narządu bądź bierze udział w pobieraniu, przeszczepianiu komórek, tkanek lub narządów, zastosowaniu u ludzi komórek lub tkanek lub udostępnianiu pobranych wbrew przepisom niniejszej ustawy komórek, tkanek lub narządów, pochodzących od żywego dawcy lub ze zwłok ludzkich,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust.1 działał w związku z krytycznym położeniem, w którym znajdował się on sam lub osoba mu najbliższa, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary lub odstąpić od jej wymierzenia.

3. Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełnienia przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

Kampania „Drugie życie”

Art. 46 Ustawy

1. Kto bez wymaganego pozwolenia lub wbrew przepisom niniejszej ustawy pobiera komórkę, tkankę lub narząd albo przeszczepia komórkę, tkankę lub narząd lub stosuje u ludzi komórkę lub tkankę,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kierownik podmiotu leczniczego, który wbrew szczególnemu obowiązkowi nadzoru nad tym podmiotem dopuszcza do pobierania komórki, tkanki lub narządu, przeszczepiania komórki, tkanki lub narządu lub stosowania u ludzi komórki lub tkanki bez wymaganego pozwolenia, jak również powziąwszy wiadomość o pobieraniu komórki, tkanki lub narządu, ich przeszczepianiu lub stosowaniu u ludzi bez wymaganego pozwolenia, nie podejmie prawem przewidzianego postępowania,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 46a Ustawy

Kto, bez wymaganej zgody wywozi z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub wwozi na to terytorium komórkę, tkankę lub narząd,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

QUIZ

1.

„...sprzedam płat wątroby za 25000 zł, mam 24 lata, bez nałogów, zdrowa, zdecydowana...”

Czy takie ogłoszenie zamieszczone w Internecie jest zgodne z ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów ?

2.

U 28–letniego mężczyzny stwierdzono trwałe nieodwracalne ustanie czynności mózgu – nastąpił zgon. Mężczyzna ten nosił w portfelu oświadczenie zaopatrzone we własnoręczny podpis o niewyrażeniu zgody na pośmiertne pobranie narządów.

Czy oświadczenie to jest skuteczne?

3.

Ciocia Ewa, będąca siostrą mojej mamy, potrzebuje nerkę do przeszczepienia. Zwróciła się do mnie z pytaniem czy mogę zostać dawcą.

Czy w tej sytuacji wystarczy moja pisemna zgoda czy wymagana jest zgoda sądu ?

4.

- Pacjent zmarł w szpitalu. Nie wyraził sprzeciwu w centralnym rejestrze sprzeciwów i nie wyraził sprzeciwu w innej formie.

Czy w tej sytuacji można pobrać narządy do przeszczepienia?

5.

- Mam 13 lat. Moja siostra potrzebuje pilnie nerkę do przeszczepienia. Jestem gotowa oddać jej swoją. Napisałam już pisemną zgodę.
- Czy w tej sytuacji mogę zostać dawcą narządu ?

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Sonia Kwiatkowska
radca prawny

**ZAPRASZAM DO BEZPOŚREDNIEGO
KONTAKTU:**

KOMARNICKA KORPALSKI

KANCELARIA PRAWNA

uL. ŚLĄSKA 20, 60-614 POZNAŃ

TEL. (061) 843 40 30

ww.law24.pl

Kampania *Drugie życie*

Wielkopolska 2020/2021

Ekspertki kampanii *Drugie życie* – osoby po przeszczepieniu

Renata Maternik

Roman Błażejczak

Karol Pretnicki

Jan Stępnia

Kampania *Drugie życie*

Wielkopolska 2020/2021
Eksperti kampanii *Drugie życie* – osoby czekające na
przeszczepienie

Patrycja Mazgaj

Karolina Sierakowska

Kampania *Drugie życie*

Wielkopolska 2020/2021
Organizacja kampanii

Zasady

- 32 szkoły, które zgłosiły się do kampanii
- szkoły biorą udział w warsztatach edukacyjnych oraz otrzymują materiały promocyjne
- szkoły organizują własne działania
- organizatorzy oceniają aktywność szkół na podstawie raportów
- premiowane są: kreatywność, aktywność i zasięg działań
- trzy najwyżej ocenione szkoły otrzymują czeki charytatywne

Materiały edukacyjne (I zestaw dla szkół uczestniczących w szkoleniu)

- oświadczenia woli (700 sztuk)
- koszulki (12 sztuk)

Materiały edukacyjne (II zestaw dla wszystkich szkół)

- oświadczenia woli (1000 sztuk)
- koszulki (12 sztuk)
- Naklejki (100 sztuk)
- prezentacja multimedialna i film „Esperanza” („Nadzieja”)

Terminy

26.10-26.11.2020 – czas nadsyłania zgłoszeń do konkursu na nowe logo akcji

26.01.2021 – Ogólnopolski Dzień Donacji i Transplantacji, rozstrzygnięcie konkursu na nowe logo

do 1 czerwca 2020 – działania szkół, termin przesyłania raportów

Czerwiec 2020 – posiedzenie Kapituły

Czerwiec 2020 – ogłoszenie wyników, finał 13. edycji kampanii *Drugie życie*

Dziękujemy za uwagę

Powodzenia!